

NARODOWY KAPITALIZM

TEZY DO PROGRAMU GOSPODARCZEGO PRAWICY RZECZYPOSPOLITEJ

Warszawa 2007

I. Czego nam nie trzeba i czego trzeba?

1. Ani oligarchia, ani socjalizm

W Polsce potrzebna jest przemiana społeczna, która da większe szanse uzdolnionym i uczciwym, a nie tylko ułożonym z władzami lub między sobą. Bezrobotni w kraju i emigranci zarobkowi za granicą to oskarżenie błędów w polityce gospodarczej. Jednocześnie szczelina swobody gospodarczej wykorzystana przez wielu to argument za tym, że można i trzeba. Egoizm niektórych winien być zastąpiony przez entuzjazm wielu. Kapitalizm polityczny to zarówno postkomunistyczny klientelizm, jak i patologie III RP tworzące wspólnie strukturę układu. Ta anonimowa władza pieniądza ma być zastąpiona przez władzę inwencji i innowacji, które przyniosą inwestycje i infrastrukturę. Kapitalizmu politycznego nie zwycięży się poprzez socjalizm, czyli biurokratyczny etatyzm. Władza urzędników w imię dominacji administracji nad gospodarką jest drogą donikąd. Polsce potrzeba przestrzeni wolności i państwa strzegącego reguł. Ingerencja właścicielska i administracyjna państwa winna być umotywowanym wyjątkiem. Polacy mogą stać się narodem właścicieli i przedsiębiorców. Nie trzeba być wielkim kapitalistą, aby być udziałowcem, inwestorem lub usługodawcą. Ani układ, ani socjalizm, ale skromny dostatek zamożnych rodzin.

2. Ład i wolność

Gospodarce trzeba dobrego prawa, państwa strzegącego reguł i ochrony konkurencji przed monopolizacją i oligopolizacją. Ani liberalny chaos, ani socjalistyczny uścisk nie spełniają tych warunków. Nie ma sprzeczności między wolnością gospodarki a solidarnością społeczną. Zduszona gospodarka nie przynosi owoców, które można solidarnie zagospodarować. Partnerzy społeczni winni zawrzeć wiarygodną umowę publiczną co do zakresu i metod osiągania solidarności społecznej. Państwo nadaje i chroni warunki konkurencji, a jego administracja sprawuje nadzór, aby egoizm i przestępczość nie zastąpiły zdrowego gospodarowania. Gospodarce potrzeba wolności od nadregulacji prawnych i biurokracji, wolności od antykonsumenckich karteli i monopolii, wolności od międzynarodowych grup nacisku i drenażu. Państwo strzeże więc ładu, dzięki któremu rynek nie jest zakłócony, a swoboda prowadzenia

działalności gospodarczej nie jest dławiona z kraju ani zza granicy. Nie każde dzisiejsze zadanie państwa jest jego właściwym zadaniem i państwo wykonuje ich zbyt wiele, więc niektóre z nich trzeba przywrócić obywatelom i ich wspólnotom.

3. Pracy i dzieci

Polacy potrzebują pracy w Polsce, by godziwie żyć i zarabiać. Wyzwaniem społecznym naszego kraju jest demograficzna zima, która trzeba zastąpić wiosną rodzin i potomstwa. Polska ma być krajem przyjaznym dzieciom. Aby tak było, jak najwięcej pieniędzy trzeba zostawić rodzinom. Zamiast podatkowej redystrybucji – rodzinne inwestowanie i samodzielność finansowa rodzin. Rodzina winna być podmiotem podatkowym, a rozliczanie indywidualne tylko dopuszczalną opcją. Aby rodzice mogli pracować, praca musi być u nas tańsza. Dziś obłożona jest horrendalnymi obciążeniami i stała się towarem bez mała luksusowym. Praca ma być dostępna dla wszystkich, a obowiązkowe obciążenia zredukowane. Jesteśmy narodem na dorobku i trzeba nam odwagi oraz optymizmu. Zarówno podatek prorodzinny, jak i ulga prozatrudnieniowa zdynamizują rynek pracy, co w konsekwencji przyniesie stabilizację dochodów państwa. W wyścigu narodów Europy nasz kraj winien przodować młodością i przedsiębiorczością Polaków, czyli kapitałem ludzkim.

II. Cztery filary gospodarki narodowej:

1. Działalność gospodarcza i inwestycje

1.1 Swoboda działalności

- trzeba przywrócić swobodę działalności gospodarczej dla wszystkich i likwidować jej bariery, wsłuchując się w postulaty przedsiębiorców i pracodawców;
- zadaniem rządu jest zlecenie wszechstronnego i krytycznego przeglądu ustawodawstwa gospodarczego pod kątem jego uciążliwości i nieefektywności, aby w rezultacie uchwalić rozległą ustawę czyszczącą dającą „nowy początek” działalności gospodarczej w Polsce;
- ustawy ograniczające wolność gospodarczą w imię interesu publicznego powinny być rzadkim wyjątkiem i można rozważyć przyjmowanie ich kwalifikowaną większością głosów;
- założenie i rejestracja oraz prowadzenie i w miarę możliwości księgowość firmy powinny być łatwe, a wiedza o tym powszechnie dostępna;

1.2 Inwestycje

- zasady swobody inwestycyjnej powinny być osnową ustawodawstwa o zagospodarowaniu przestrzennym, samorządzie terytorialnym, procesie budowlanym i ochronie środowiska;
- budowa autostrad daje mnożnikowy efekt wydatków inwestycyjnych i poprzez poprawę sieci komunikacyjnej stymuluje wzrost gospodarczy, więc mogłaby być finansowana długoterminowymi obligacjami rządowymi spłacanymi z dochodów z eksploatacji autostrad;
- państwo powinno zachęcić obecnych emigrantów zarobkowych do inwestowania zarobionych pieniędzy w Polsce i do powrotu do kraju po zdobyciu nowych doświadczeń i kwalifikacji;

1.3 Warunki finansowe

- polityka fiskalna oraz pieniężna powinna mieć na względzie dostępność kredytu i warunki eksporterów, a „kotwica walutowa” polegająca na powiązaniu złotówki z euro wymuszałaby obniżanie stóp oprocentowania;
- system funduszy pożyczkowych, poręczeniowych i inwestycyjnych powinien być dofinansowany z użyciem środków unijnych oraz łatwo rozpoznawalny dla przedsiębiorców;
- lata 2007-13 muszą być czasem narodowej mobilizacji przy wykorzystaniu funduszy unijnych, a jednocześnie poprzez rozwiązania prawne i decyzje praktyczne musimy uniknąć nietrafionych inwestycji i marnotrawstwa;
- infrastruktura publiczna i kapitał ludzki to dwa cele kierunkowe wydatków współfinansowanych z pieniędzy unijnych
- budowa podstaw wzrostu gospodarczego musi uwzględniać fakt jednorazowości i niepowtarzalności unijnego strumienia finansowego, a więc nie można uzależniać gospodarki od tego strumienia, lecz trzeba być gotowym na działanie w przyszłości bez tej dźwigni finansowej;
- należy stymulować wzrost inwestycji samorządów poprzez zmiany w limicie dopuszczalnego zadłużenia (na czas wykorzystania środków unijnych);

1.4 Podatek od towarów i usług

- ustawa o podatku od towarów i usług musi być fundamentalnie uproszczona tak, aby stanowiła poręczny mechanizm dla korzystających z niej przedsiębiorców;
- możliwość tworzenia grup VAT-owskich powinna być przedmiotem refleksji i decyzji ustawodawcy;
- zdolność inwestycyjna firm może być znakomicie podwyższona, gdyby odliczenie podatku VAT dotyczyło wszystkich samochodów używanych do działalności gospodarczej oraz outsourcing usług informatycznych dla usługodawców finansowych dawał możliwość odliczenia podatku zawartego w cenie zakupionych przez nich usług, co powinno być przedmiotem namysłu i dyskusji.

1.5 Bezpieczeństwo obrotu

- zadaniem państwa jest strzeżenie bezpieczeństwa obrotu gospodarczego także poprzez eliminowanie z obrotu osób popełniających przestępstwa gospodarcze;
- sądownictwo gospodarcze powinno dawać perspektywę szybkiego rozstrzygnięcia spraw pomiędzy przedsiębiorcami, a istotna część spraw powinna być rozstrzygnięta w autonomicznym i tanim arbitrażu gospodarczym;
- usprawnienie sądów wieczystoksięgowych spowoduje potaniecie kosztów inwestycji prywatnych poprzez redukcję cen ubezpieczeń kredytu;

1.6 Prawo pracy

- ukształtowanie prawa pracy nie może stanowić bariery w zatrudnianiu pracowników, bo nadmierna ochrona miejsc pracy w istocie obraca się przeciwko pracownikom i w tym duchu trzeba pracować nad kodeksem pracy;
- nie należy sztucznie eliminować instytucji samozatrudnienia, ale raczej należy widzieć w niej elastyczną i przyszłościową formę egzystencji rynkowej dla wielu, odrzucając sytuacje patologiczne i samozatrudnienie wymuszone;
- należy uelastyczyć przepisy dotyczące pracy tymczasowej i innych alternatywnych form zatrudnienia;

1.7 Nowe ustawy i nowelizacje

- w programach szkolnych winny znaleźć się na poczesnym miejscu prawo i ekonomia jako elementy wiedzy społecznej i możliwej do wykorzystania w działalności gospodarczej;
- jednolita agencja promująca kraj oraz obsługująca inwestorów zagranicznych w Polsce i polskich za granicą powinna być znakiem rozpoznawczym Polski w świecie i budować nasz prestiż oparty na możliwościach inwestycyjnych;
- reprivatyzacja dla obywateli polskich i szerokie formuły uwłaszczeniowe tworzą kapitał niezbędny do intensyfikacji procesu inwestycyjnego;
- trzeba chronić uprawnienia wierzyciela, wzmacniając przepisy ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych;
- na nowo pomyślana i prosta ustawa o partnerstwie publiczno-prywatnym winna zdynamizować proces inwestycyjny, a przedsięwzięcia pilotażowe wymagają wsparcia rządu;

- należy wprowadzić rozwiązania mniej restrykcyjne niż bankowy tytuł egzekucyjny naruszający równość podmiotów na rynku

2. Finanse prywatne i publiczne

2.1 Zasady ogólne

- podatnik winien zatrzymać tyle, ile możliwe, a przekazać do budżetu tyle, ile konieczne, gdyż państwo jest bogate bogactwem swych obywateli;
- grosz publiczny winien być strzeżony jak źrenica oka, nie powinien być pobierany ponad potrzebę, a wydawany z najwyższym trudem;

2.2 Podatki i składki

- rodzina winna być podmiotem podatkowym, a więc rozliczenie podatkowe ma odbywać się na podstawie ilorazu rodzinnego lub odpowiednio wysokiej kwoty wolnej od podatku na każde dziecko, co w obu przypadkach premiuje podatkowo rodziny wychowujące dzieci
- obowiązkowe składki na ubezpieczenia społeczne powinny być obniżane (w szczególności po stronie pracodawcy, ale z możliwością preferencji prozatrudnieniowej), a jednocześnie w pewnej perspektywie czasowej mogłyby tworzyć wraz z podatkiem dochodowym jednolitą podatko-składkę;
- struktura podatków winna przesuwać ciężar opodatkowania z demotywiających inwestycyjnie podatków dochodowych na podatki mniej wpływające na zdolność inwestycyjną: od towarów i usług oraz majątkowe;
- podatki od osób fizycznych i firm winny być ujęte w jednej ustawie o podatku dochodowym;
- mając dzisiaj do wyboru podatki dochodowe równe dla wszystkich, ale wyższe niż dotychczas dla dużej części podatników oraz podatki w dwóch stawkach, ale niższe dla wszystkich, wybieramy model powszechnego obniżenia;
- jednak w przewidywalnym okresie w imię sprawiedliwości należy stopniowo spłaszczać podatki dochodowe, zaś wpływać na miejsca pracy ulgą prozatrudnieniową, a na dobrobyt rodzin stawka preferencyjną VAT;
- podatek od oszczędności oraz zysków kapitałowych powinien być zreformowany i należy z niego wyłączyć długoterminowe inwestycje (dla zapobieżenia ucieczce kapitału za granicę) oraz dochód z kapitału powyżej minimalnej granicy (kwota wolna zapewniająca efektywność poboru powyżej jej wysokości);

- wszystkie podatki (w tym: akcyza) mogą być nakładane wyłącznie mocą ustaw i nie mogą być regulowane na poziomie władzy wykonawczej;
- ordynacja podatkowa winna gwarantować i poszerzać swobody podatnika w odniesieniu do norm konstytucyjnych i pod tym względem należy dokonać jej przeglądu, między innymi rozszerzając i umacniając przepisy o wiążących interpretacjach dla podatników oraz wprowadzając instytucję sprawdzonego podatnika o szczególnych uprawnieniach;
- administracja skarbowa i celna powinny być skupione w jednym urzędzie cieszącym się niezależnością od ministerstwa finansów;
- spośród gospodarstw rolnych należy wydzielić rynkowe, wprowadzić w nich rachunkowość i opodatkowanie podatkiem dochodowym
- rząd nie może wprowadzać określną drogą specyficznych danin publicznych będących w swej istocie obciążeniami paropodatkowymi (np. podatek śmieciowy lub obligatoryjna renta planistyczna);

2.3 Budżet

- konsolidacja budżetu winna eliminować niepotrzebne wydatki i ułatwiać nadzór społeczny nad finansami publicznymi m. in. poprzez konsekwentną likwidację strumieni pozabudżetowych i obsługujących je urzędów oraz agencji;
- tanie państwo nie oznacza biednych i dysfunkcyjnych instytucji publicznych, ale państwo skupione na podstawowych obowiązkach, redukujące swoje niewłaściwe zadania oraz administrację stroniącą od luksusu;
- stworzenie budżetu zadaniowego musi poprzedzić przegląd zadań państwa oraz ich dostosowanie do dobrej wizji rozwoju narodowego wyrażonej w strategii rozwoju kraju i w pewien sposób w narodowym planie rozwoju;
- budżet państwa winien gwarantować stabilność finansów publicznych, a zadaniem władz publicznych jest ochrona obywateli przed nadmiernym deficytem i pokrewnymi wobec niego potrzebami pożyczkowymi budżetu;
- stała nominalna kotwica budżetowa ma prowadzić przy wzroście PKB do zmniejszania realnego deficytu budżetowego i jego wykładnika procentowego

wedle kryteriów z Maastricht, a odstępianie od niej mogłoby być brane pod uwagę tylko w sytuacji trwałego zatrzymania wzrostu PKB;

- po sfinansowaniu infrastruktury publicznej za pomocą środków unijnych należy rozważyć konstytucyjny zakaz uchwalania niezrównoważonego budżetu (z wyjątkiem sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa państwa);
- pomoc publiczna powinna być w skali państwa redukowana, a wyjątkiem od tego nie może być ustawowe budżetowe faworyzowanie inwestorów zagranicznych w stosunku do krajowych;
- środki finansowe zgromadzone w otwartych funduszach emerytalnych powinny być traktowane jako pozostające poza sektorem finansów publicznych, a deficyt budżetowy uznawany przez instytucje unijne winien uwzględniać ten fakt;

2.4 Polityka pieniężna

- rozważna, skoordynowana i odpowiedzialna polityka monetarna tworzy ramy, stymuluje i podtrzymuje wzrost gospodarczy

3. Nadzór oraz ochrona konkurencji i konsumentów

3.1 Kontrola

- ustawowy nadzór nad działalnością gospodarczą nie może być natrętny, ale musi być efektywny;
- powinna nastąpić konsolidacja kontroli i inspekcji okazjonalnie sprawdzających przedsiębiorców, a czas, formy i ograniczenia tych sprawdzeń muszą wynikać wprost z ustawy, zaś sam proces kontrolny nie może być nadmiernie restrykcyjny;

3.2 Nadzór

- nadzór nad niektórymi formami działalności gospodarczej (np. usługi finansowe) powinien być proaktywny w interesie konsumenta i efektywności rynku kapitałowego;
- nadzór finansowy i bankowy powinny być zintegrowane bez zbędnej zwłoki w ramach jednej instytucji;
- nadzór właścicielski skarbu państwa powinien być sprawowany w interesie publicznym i z tego powodu restrykcyjny, lecz po stosownej prywatyzacji ograniczającej nieefektywne obszary własności państwowej i ramach jednego ministerstwa gospodarki i skarbu państwa;
- preferowaną metodą prywatyzacji powinna być emisja akcji poprzez giełdę, co jest jednocześnie metodą upowszechniania własności;
- w szczególności pilnie należy prywatyzować spółki komunalne, gdyż prowadzenie działalności gospodarczej nie jest podstawowym zadaniem samorządu

3.3 Konkurencja i konsumenci

- ustawodawstwo i instytucje ochrony konkurencji i konsumenta oraz urzędy regulacyjne powinny być kluczowymi instrumentami władzy publicznej chroniącymi rynek i klientów;
- struktura tych urzędów powinna być dostosowana do rzeczywistości rynkowej i wzorców krajów rozwiniętych;
- rynki regulowane nie mogą się wymykać spod jurysdykcji urzędów

regulacyjnych, które muszą być aktywne i odważne;

- przepisy i praktyka dekoncentracyjna oparta na analizie poszczególnych subrynków będzie miała na celu wzmocnienie konkurencyjności naszej gospodarki;
- przegląd ustawodawstwa prokonkurencyjnego i prokonsumenckiego powinien doprowadzić do wzmocnienia narzędzi prawnych i siły organów władzy publicznej;
- polityka konsumencka powinna być ofensywna i stanowcza tak, aby wymuszać systematyczne obniżanie zawyżonych cen usług rynkowych (np. w sektorach: bankowym i telekomunikacyjnym) i kreować konkurencję rynkową;
- powinniśmy korzystać z najlepszych wzorców światowych co do ochrony przywilejów konsumenta (np. ustawa o upadłości konsumenckiej);
- ustawy dekoncentracyjne dotyczące wrażliwych rynków (np. aptek lub handlu) powinny być elementem interwencji legislacyjnej w celu zachowania i poszerzenia własności;

3.4 Prawa i obowiązki

- prawa pracowników powinny być klarownie opisane i nie powinny być nadużywane przez pracowników ani fałszywie interpretowane przez związki zawodowe, ale nie można tolerować ich systematycznego i w złej wierze łamania;
- władze publiczne winny gwarantować możliwość odpoczynku niedzielnego i świątecznego, przyjmując normy prawne sprawdzone w cywilizowanym świecie (np. w Niemczech) w miejsce obecnej dziczy kulturowej i krzywdy pracowniczej
- ustawodawstwo musi opisać i uregulować sytuacje konfliktu interesów jako współczesnej formy naruszania interesu publicznego, aby unikać szkodliwych skandali (jak np. w przypadku byłego prezesa banku centralnego).

4. Interes narodowy na wspólnym rynku

4.1 Konkurencja w Europie

- nie boimy się wspólnego rynku, ale chcemy wykorzystać mechanizmy konkurencji dla polskiego wzrostu gospodarczego;
- powinniśmy tworzyć gospodarkę konkurencyjną wobec gospodarek krajów europejskich, ucząc się tego, co pro wzrostowe, a nie tego, co stagnacyjne;
- dewastacja moralna z czasów komunistycznych winna być nadrobiona poprzez procesy wychowawcze i edukacyjne oraz inwestycje w kapitał ludzki, by stopniem scholaryzacji i rozwoju społecznego dorównać europejskim liderom;
- gospodarka innowacyjna i oparta na wiedzy wedle wskazań agendy lizbońskiej powinna być przyszłością naszej gospodarki, a Polska winna wspierać dyrektywy unijne otwierające poszczególne rynki usług;
- rynki pracy dla pracowników i rynki usług dla usługodawców powinny być otwierane w Europie natychmiast i trzeba o to starannie zabiegać;
- w negocjacjach wewnątrzunijnych należy naciskać na otwarcie dotychczas zamkniętych rynków pracy dla polskich pracowników i trzeba zwalczać administracyjne bariery łamiące unijną swobodę świadczenia usług przez polskie firmy i usługodawców;

4.2 Kapitał rodzimy

- szczególna uwaga ustawodawcy i rządu powinna towarzyszyć rozwojowi krajowego kapitału (np. banki spółdzielcze i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe);
- mała i średnia przedsiębiorczość, rzemiosło i spółdzielczość winny być preferowane poprzez uproszczenia przepisów ich dotyczących jako czynniki rozwojowe narodowego kapitalizmu;
- powszechny samorząd gospodarczy powinien stać partnerem administracji w decydowaniu o kierunkach rozwoju polskiej gospodarki;

4.3 Przeciw jednolitości

- harmonizacja baz i stawek podatkowych w Unii Europejskiej musi być odrzucona, bo niszczy naszą konkurencyjność w Europie;
- standardy socjalne oraz systemy emerytalne w UE mogą podlegać otwartej metodzie koordynacji, ale nie mogą być ujednoczane;
- wspólna waluta jest zagadnieniem zarówno ekonomicznym, jak i politycznym – w obu aspektach Polska powinna być pragmatyczna, ale w żadnym razie naiwna i musi rezerwować sobie prawo wszelkich decyzji wynikających z referendum narodowego;
- debata o euro musi być zakotwiczona w pogłębionych analizach ekonomicznych na wzór brytyjskich testów Browna, a jednocześnie nie może abstrahować od roli euro jako potencjalnego nośnika szkodliwego eurofederalizmu;
- należy rewitalizować negocjacje z Unią Europejską dotyczące klasyfikacji statystycznej środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych;

4.4 Rolnictwo

- dopłaty bezpośrednie dla rolnictwa są w przewidywalnej przyszłości wymogiem sprawiedliwości oraz czynnikiem proinwestycyjnym i polskim rolnikom się należą w wysokości równej dopłatom w krajach starounijnych;
- jednakowoż w dłuższej perspektywie wspólna polityka rolna nabiera cech anachronicznych i dopłaty bezpośrednie byłyby czynnikiem sztucznie zwiększającym przewagę konkurencyjną rolnictwa krajów zachodnioeuropejskich nad naszym rolnictwem;

4.5 Wobec innych

- polski rynek pracy może być fragmentarycznie, ale systematycznie otwierany dla pracowników z wybranych krajów pozaunijnych z preferencją dla sąsiednich narodów słowiańskich;
- zróżnicowanie źródeł dostaw energii jest wymogiem bezpieczeństwa energetycznego i gospodarczego kraju i nadal musi być priorytetem władz publicznych, a w szczególności należy warte prowadzić budowę gazoportu na Pomorzu Zachodnim;

- należy stanowczo sprzeciwiać się manierom i praktykom lekceważenia interesu publicznego przez transnarodowe korporacje działające tak na granicy etyki, jak i prawa.